

Wie dood wil is nog geen keizer van zijn sterfbed

De publieke omroep overlaadt het publiek met documentaires over euthanasie

» Donderdag is er alweer een documentaire over euthanasie op de televisie.

» Met ' dank aan ' de NVE die graag meekent en financiert.

DOOR WEDEN LEVENDEIK

Hoe definieer je menselijke waardigheid? Vraag het studenten in het buitenland en ze staren je glazig aan, vertelt Martin Buijten, hoogleraar recht en gezondheidszorg. Wie kan zo een bedaden vraag nog een twee-drie beantwoorden?

Vraag hetzelfde aan studenten in Nederland en ze hebben direct een antwoord klaar. Alleen al beginnen ze over ' kunnen doen met je leven wat je wilt'. Nederlanders, zegt Buijten, verwachten eigenlijk menselijke waardigheid met het recht op individuele zelfbeschikking.

Wat moet haast wel te maken hebben met de euthanasiewet in Nederland. Sinds 2002 maak je het mogelijk het leven van patiënten op hun eisen verzoek te beëindigen. Maar de geschiedte dat een patiënt dat recht kan afdragen, is een misverstand. De zelfbeschikker is geen keizer van zijn sterfbed. Euthanasie doe je niet in je eentie. Je hebt er een arts bij nodig die het met u overleef. In dan is het goed te weten dat vier op de tien huistaars het nooit op euthanasie laten aankomen. Het staat ze tegeen boerse. Waarom lemen doodsoepingen juist een arts tot taak heeft patiënten juist beter te maken?

Die weerstand blijkt ook uit de documentaire Doodlijk Dilemma die de VPRO donderdag uitzendt. Daarin volgt Justl Bovenberg drie huistaars die te maken krijgen met een euthanasieverzoek. Hun patiënten zijn ongeneeslijk ziek, ze hebben kanker, de spierziekte ALS en een onomkeerbare zenuwbaan-aandoening. Alle drie vragen ze hun dokter om hen te helpen sterven. Of moeten we schrijven ' euthanasie te plegen', omdat 'vermoebeitendsg handelen' nog altijd te boek staat als strafbaar feit.

De vraag om euthanasie stelt arsten van ingesloten dilemma's te stellen hen ook emotioneel en grens van leven, traan. Wie ligt de wrens van leven,

» Documentaires over euthanasie waren wegbeider voor euthanasiewet «

van dood, van liden? Wanneer is liden uitzichtloos en ondraaglijk? Wie bepaalt wanneer de grens is bereikt? Wat is het verschil tussen angst voor euthanasie en een wens om te sterven? Wie begin je als achterliden niet willen dat hun geliefde uit het leven stapte? In hoe reager je als de patiënt op het afgesproken moment niet komt opdagen?

» Niet meervou van Boekel met de spierziekte ALS. Praten lukt al niet meer. Ze woont thuis waar ma en beide dochters haar liefdeloos verzorgen. Ze zit wegzakkt in haar rolstoel als de huistaars het onderkende euthanasieverzoek uit haar dochters vait. Weet meervou 'op weg' momenteel het genoeg en is niet meer 'verder wille'. 'Weet niet', klinkt het via de tussen stemcomputer. Even later stelt de dokter meervou van Boekel de zelfde vraag. 'Als het zo gaat', zegt ze maar tussen zijn liden in de tuss, 'will ik ge woon nog niet kwijt. Nog geen jaar geleefd was ze nog aan het liden naar de apothek'.

» In de verklaring verhoort, terug de dokter aan. Onwillekeurig dwalen de huistaars van Boekel met de zelfde vraag over een ALS-patiënt die in 1994 een Ikon-film van Maarten

van Nederhor. Voor het oog van het Nederland zelf. Cans van Wenden de lodee in een fysiek minder slechte toestand dan meervou van Boekel. Prompt vroeg de dokter en de televisiekijkers zich af of huistaars Wilfred van Oijen niet langer had moeten wachten met de euthanasie. Arme huistaars. Ga d' maar aanstaan. Maar zo eentzam als euthanasie was de euthanasie van Gerard Schiehart, is het niet. Hij was de eerste huistaars die in 1971 het Neder-

landse televisiepubliek bekende hoe hij en 57-jarige terminale kankerpatiënte had helpen sterven. Dat gebeurde in het NCRV-programma Een mild dood...Wie zijn namen niet worden vermeld. 'Als had allerlei misselijkheid, Technische moeilijkheden...'. Hier heeft ongeveer twaalf uur geduurd. Hij had gedacht dat het sneller zou gaan.

» Schiehart had het gif gekregen van een vierende diceraars, vertelt pro-

grammamaker Henk Mochel, en heeft de ultime spuit twee keer moeten geven. Want er bestond nog geen handeling maar beschreven stond hoe euthanasie het 'beste' kon worden uitgevoerd. 'Vernam had Schiehart de keuze om de patiënte zelf een doodlijk drankje te laten drinken, zo als een van de huistaars in de VPRO-documentaire doet. Daarvoor slijkte de patiënte te moeilijk. Overhangt vond Schiehart dat, vertelde hij de televisiekijkers, geen optie. 'Aan je

onttrekken aan een stuk verantwoordelijkheid?'. De uitzending op televisie bleek een wegbeider. De vierde serie over euthanasie droeg bij aan een maatschappelijke discussie die 30 jaar later leidde tot ' wereldde eerste euthanasiewet. Programmamaker Mochel ontving een Zilveren Nipkroon voor zijn pionierwerk. Wel is de programmaker altijd bang geweest, vertelt hij, voor 'een demoraliseringseffect'. Dat hij helpver-

ners heeft aangezet tot wat schrijfter en criminoloog Andries Bramer later 'euthanasie' noemde. Broeder Frans H. de Kerkhove, ziekenverzorger Martin H. uit Delfzijl, Lucia de H. In Den Haag, ziekenbeerder Hans Spuit, Elf H. uit Rotterdam. Hoe kwam het anders dat incen zo werd verpliekt, 'als modernesmedelid' zieken en anderen aan hun einde hadden?

» Het verlosende antwoord daarop is anno 2010 niet geven. Wel dat er

televisie nog steeds de toon in het publieke debat, ook doordat dit kalen-Balkende heeft afgesproken dat er geen nieuwe regels komen voor euthanasie. De publieke omroep, de NCRV en Humanistische Omroep overlaadt het publiek met documentaires over euthanasie. Begin vorige maand nog, toen de NCRV de documentaire Voor ik ik verger herhaalde, over een man met beginnende demencie die zijn eigen dood reguleerde. Tot woede van de familie

» vrijwel elke documentaire over euthanasie, vertelt een woordvoerder, en betaalt mee aan een substantieel aantal draaien. Soms een paar honderd euro, ook over de NCRV. Deze vraag dringt op de verenging via de Houtman van niet al te eerzandig en fanatiek zijn stervenbedschap over euthanasie. 'Het is niet eerzandig, vindt de NVE, desnoeds via de nucleaire verplicht worden met te werken aan euthanasie. In op de website staat dat arsten ook de 'vergen groepen' - chronisch psychiatrie patiënten, demenciden en mensen die Levensmisst - moeten helpen 'waardig te sterven'.

» Waarop? Het is het weer. 'De menselijke waardigheid' in verband gebracht met zelfbeschikking en sterven.

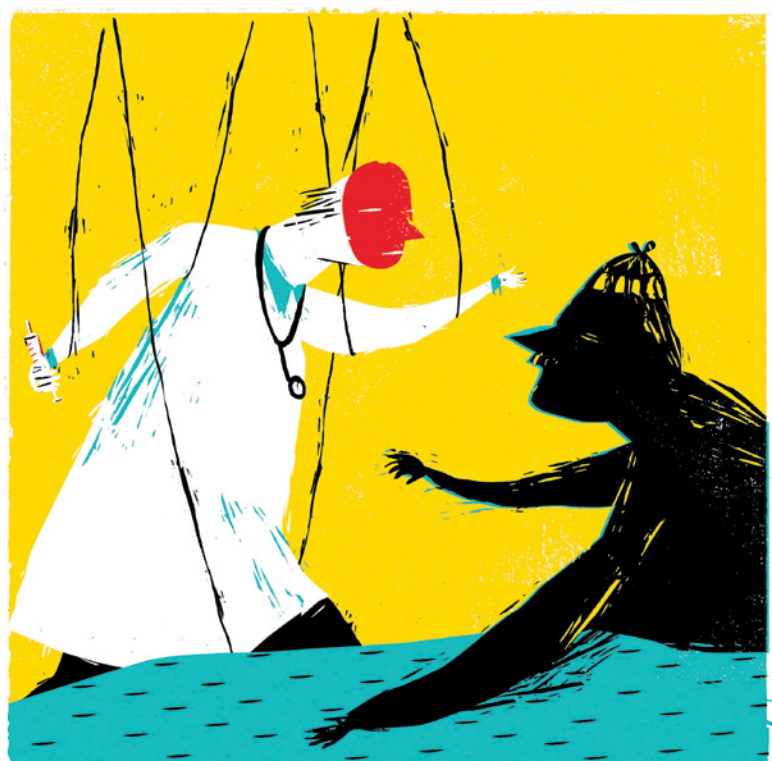
» Wat vindt hoogleraar Buijten van zo'n 'euthanasieplicht' voor arsten?

» Dat moet ontzettend. Met het zelfbeschikkingrecht van dierzede dokter. 'Je vraag niet te wat des dokters is. Arsten hebben toegang tot het medijcijnische maar euthanasie is geen medisch handelen. Je vraag het de dokter als mens. En ieder mens kan altijd een beroep doen op zijn sterven'.

» Die vraag is bij al de films af wat de gens medisch handelen. Je vraag het de dokter als mens. En ieder mens kan altijd een beroep doen op zijn sterven'.

» Je vraag is bij al de films af wat de gens medisch handelen. Je vraag het de dokter als mens. En ieder mens kan altijd een beroep doen op zijn sterven'.

» Deze club van zelfbeschikkers werkt 'als kerncentrum' met aan

Illustratie Lobke van Aar

Spraakmakende films van NCRV en Human

Euthanasie staat niet op de politieke agenda, maar wel op die van de televisie. Met (financieel) dank aan de NVE. Een overzicht van spraakmakende documentaires of afgeplote jaren.

• 2010 Doodlijk Dilemma, VPRO, Justl Bovenberg. Ze volgt drie huistaars die euthanasie verlenen. NVE adviseerde.

• 2009, Uitgebrekt, Dries Meinema. Beroemd op het Nederlands Film Festival, volgt niet op. Over een bejaarde man die uit het leven had willen stappen. NVE betaalde mee en adviseerde.

• 2008 Kloot ik het verpogen. NCRV, van regisseur Nan Rosens, over het gebrek aan hulp bij zelfdoding en euthanasie voor mensen met beginnende demencie. NVE betaalde mee en adviseerde.

• 2008 Mag ik dood. Human, van Eveline van Dijk, over het gebrek aan hulp bij zelfdoding en euthanasie voor mensen met beginnende demencie. NVE betaalde mee en adviseerde.

• 2006 Ik wil nooit beroemd worden

den, Human, Mercedes Stahlenhoen, Over taboel, en ambitieus en succesvol oelst tot hij zijn 98ste na een hartstilstand in coma raakt. Als hij ontwaakt blijkt hij zwaarlijvig en verstandig ernstig gehandicapt. Zijn omgeving worstelt met de vraag: wat is bepalend voor een zinvol bestaan? NVE betaalde mee en adviseerde.

• 2004 Regia over eigen leven en sterven. NCRV, Rob Hof. Oredigle documentaire waarin arsten, verpleegkundigen en ernstig zieke terminale patiënten worden gevolgd in het Arnhemse Ziekenhuis Rijnsdalen.

• 2004 Omme Jan. Omroep Fryslan, Wouter Sip. Over de zelfmoord van de 36-jarige Jan Mosterman uit Holb. Van NVE adviseerde en betaalde.

• 2003 Dag Alleenmaal Human, Jaap van der Meer. Over de vraag: hoe kan ik zichzelf onafhankelijk. Hij was van NVE adviseerde en betaalde.

• 2003 De menselijke waardigheid. In verband gebracht met zelfbeschikking en sterven. NVE betaalde mee en adviseerde.

• 2003 De menselijke waardigheid. In verband gebracht met zelfbeschikking en sterven. NVE betaalde mee en adviseerde.